

ECHO SIÓDEMKI "JESIEŃ"



(zdjęcie: www.josartgallery.com - Valeria Radzievska Ukraina)

nr 1 – 2023/2024

Lato w szkle

Jedna data, a tak zmienia:
lato staje się jesienią.

I tak tęsknimy za słońcem...
Powodów mamy tysiące,
by wspominać letni czas,
co mocno rozpieścił nas.

Ale nie ma co narzekać,
słotny czas warto przeczekać,
do spiżarni zaglądając,
lato pochowane mając
w słoikach, słoiczkach stu.
Wracajmy do lata snu!

Wnętrza szkieł nam obiecują,
że wspomnienia przywędrują,
gdy nakrętkę odkręcimy,
palec w dżemie zanurzymy
i słodycz przyniesie tu
ścieżki leśne, zapach mchu.

Owoce się uśmiechają,
wakacje przypominają,
gdy jagody zbieraliśmy,
robiliśmy kompot z wiśni.
Dzięki szkle nie zapomnimy,
do słońca znów powrócimy,
by ciepłutki lata czas
nawet zimą ogrzał nas.

Beata Żyto



(zdjęcie: www.beszamel.se..pl)

Był sobie człowiek....

Był, jest i będzie.

Ale jak wyglądała jego droga i rozwój w ciągu tysięcy lat?

Przekonacie się o tym w tym roku szkolnym ☺

Aby opowiedzieć historię człowieka na Ziemi musimy sobie wyjaśnić kilka trudnych wyrazów. Powstanie nam mały słowniczek, z którym warto się zapoznać.

Słowniczek wyrazów:

- **antropogeneza** – to powstanie i rozwój człowieka jako gatunku biologicznego czyli skąd się wziął człowiek na Ziemi i jak się rozwijał do czasów obecnych
- **archeolog** - to zawód przede wszystkim naukowo-badawczy, jego zadaniem jest prowadzenie badań historycznych na temat przeszłości człowieka na podstawie wykopalisk (zarówno w ziemi, jak i pod wodą)
- **australopitek** – południowa małpa
- **ewolucja** – pojawienie się człowieka na ziemi i jego rozwój, zmiany w budowie organizmów i powstawanie nowych gatunków, w biologii ewoluować znaczy tyle co stawać się coraz doskonalszym organizmem wskutek stopniowych przeobrażeń
- **homo** – to znaczy człowiek, należy do ssaków i jako jedyny z nich potrafi poruszać się na dwóch nogach
- **homo erectus** – człowiek wyprostowany
- **homo habilis** – człowiek zręczny
- **homo sapiens** – człowiek rozumny
- **plejstocen** – epoka potocznie zwana „lodową”, trwała od 1,8 miliona lat do 11 tysięcy lat temu.

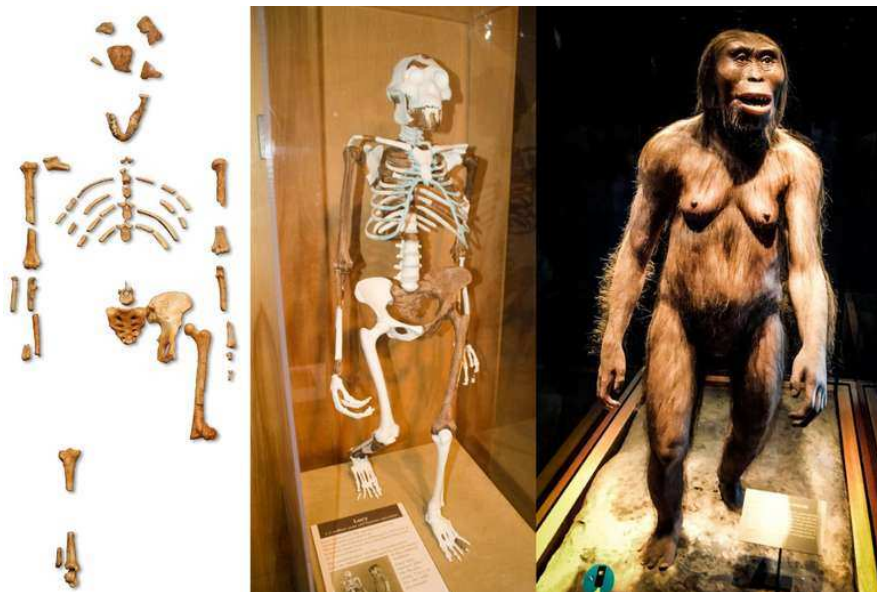
A teraz wybierzmy się w podróż w czasie, aby poznać przodków człowieka. Przedstawiciele homo na przestrzeni milionów lat było kilkanaście. Poznamy tylko te, które są chyba najważniejsze.

Australopitek

Jego kości odnalazła grupa archeologów w 1979 roku w Etiopii. Jest to jedna z najważniejszych skamieniałości na świecie i została nazwana Lucy, ponieważ odnaleziony szkielet był płci żeńskiej (kobieta). Kości te mają 3,2 miliona lat. Lucy mierzyła około 1 metra, ważyła około 30 kilogramów i żywiła się roślinami.



Replika szkielet Lucy



Replika Lucy w Narodowym Muzeum Antropologicznym Meksyku

Australopitek pojawił się 5 i pół miliona lat temu, żył na Ziemi do około 1 miliona lat temu. To pierwsze stworzenie, które zaczęło wyglądem przypominać człowieka. Poruszał się na dwóch nogach i porzucił afrykańskie lasy, przenosząc się na stepy. Tam też łatwiej było mu się poruszać na dolnych kończynach (nogach), choć jego górne kończyny (ręce) były bardzo dobrze przystosowane do wspinania się po drzewach. W ten sposób mógł się chronić przed drapieżnikami. Żywił się prawdopodobnie owocami. Jego mózg był trochę większy od mózgu szympansa.

Homo habilis

Potrafił posługiwać się i tworzyć proste narzędzia. Żył na Ziemi około 2,3 a 1,6 miliona lat temu. Pierwsze przedmioty, które traktowano jako narzędzia pojawiły się wcześniej. Homo habilis miał trochę większy mózg niż australopitek, był też wyższy, mierzył około 150 centymetrów i ważył 45 kilogramów.

Homo habilis
40 cm
12 inches



Homo erectus

Pochodzi z środkowo-wschodniej Afryki, gdzie pojawił się około 1,8 miliona lat temu i rozprzestrzenił na wschodnią i zachodnią część Azji oraz Europę. Żył do około 108 tysięcy lat temu. Jego najmłodsze skamieniałości znaleziono na Jawie. Miał dłuższe nogi, pozwalające chodzić długimi krokami. Posiadał większy mózg, drobniejsze zęby i mniejszą twarz. Jako pierwszy opanował sztukę posługiwania się ogniem. Najstarsze paleniska pochodzą z 1,6 miliona lat temu, także są dowody, że 1,1 miliona lat temu potrafiono gotować pierwsze potrawy. Jednak samą technikę rozpalania ognia osiągnięto dopiero 400 tysięcy lat temu.

Homo erectus



Homo Heidelbergensis

Druga część określenia pochodzi od nazwy miasta Heidelberg w Niemczech, gdzie znaleziono szczątki tego gatunku. Jego ślady natrafiono też w Afryce, ale pochodzą ze znacznie wcześniejszego okresu 700 - 600 tysięcy lat temu. Te z Heidelbergu datowane są około 500 tysięcy lat temu. Wyginął 250 tysięcy lat temu. Miał duży mózg i potrafił posługiwać się narzędziami kamiennymi, drewnianymi i ogniem. Potrafił budować obozowiska, cechowała go umiejętność planowania. Mierzył około 170 centymetrów wzrostu. Od tego gatunku pochodzą Denisowianie (nazwa pochodzi od jaskini Denisowej, gdzie znaleziono jedną małą kosteczkę, na której prowadzono badania DNA), Neandertalczycy i Homo Sapiens.



Neandertalczyk

Pojawił się około 400 tysięcy lat temu, zamieszkiwał dawne tereny dzisiejszej Europy, Bliskiego Wschodu i w Azji Środkowej. Jego szczątki znaleziono również na terenach współczesnej Polski w jaskini Stajnia na Jurze Krakowsko- Częstochowskiej. Wyginął około 27-28 tysięcy lat temu. Ten gatunek żył w trudnych warunkach epoki lodowej (plejstocen), ale Neandertalczycy doskonale sobie radzili. Byli niscy, mieli krępą budowę ciała czyli spore zapasy tłuszczu pod skórą, ważyli około 60-70 kilogramów. Posiadali wysokie czoło, duże oczy oraz większe nosy, co pozwalało ogrzać i nawilżyć chłodne powietrze. Byli dość inteligentni. Potrafili się sobą opiekować. Budowali groby swoich bliskich. Polowali na konie, dziki, mamuty używając narzędzi, umieli ze sobą współpracować. Żywili się mięsem i roślinami. Potrafili krzesać ogień za pomocą krzesiwa. Wykonywali ozdoby z kości, muszelek i minerałów. Ze skóry wyrabiali ubrania. Na terenach dzisiejszej Hiszpanii znaleziono rysunki w jaskiniach wykonane przez Neandertalczyków. Nie są to żadne postacie, czy zwierzęta, ale różne wzory i linie.



Neandertalczyk - JOHN BAVARO FINE ART/EAST NEWS



Homo sapiens



To bardzo dobra nazwa dla ludzi, przetrwali oni do dziś nie dzięki specjalnej budowie ciała czy potężnej sile fizycznej, ale dzięki umiejętnością rozumowania, komunikacji i wyobraźni. To nie świat nas zmieniał, ale to my zmieniliśmy świat. Dokonailiśmy tego zaledwie przez 300 tysięcy lat. Nasze mózgi są bardzo dobrze rozwinięte, dzięki czemu potrafimy żyć w grupach społecznych, tworzyć kulturę, sztukę i technikę. Potrafimy mówić za pomocą słów. Mamy wyprostowaną budowę ciała, poruszamy się na dwóch kończynach dolnych, mamy wysokie czoła, zmiany w budowie stopy czy miednicy. Szybko też rosła liczebność członków w stosunku do innych. Około 100 – 120 tysięcy lat temu wyszliśmy z Afryki na początku na Bliski Wschód, a później na Półwysep Arabski, zasiedliliśmy Europę i Australię. Na terenach obecnej Polski Homo Sapiens pojawiał się około 27 tysięcy lat temu w okolicach Krakowa. Później za pomocą mostów lądowych człowiek myślący znalazł się na terenach Ameryki Północnej i Południowej, na końcu na terenach Japonii. W niektórych miejscach świata człowiek pojawił się dopiero w naszej erze. Pod względem genetycznym jesteśmy najmniej zróżnicowanym gatunkiem na Ziemi. W czasie podboju świata powstały drobne różnice w naszym wyglądzie, a wyniknęły z konieczności przystosowania do warunków przyrodniczych i diety. Różnimy się od siebie kolorem skóry, kształtem nosa, warg, uszu, owłosieniem czy właściwościami szkieletu. Wyróżniamy trzy odmiany

człowieka: europejską, żółtą i czarną. Wszyscy jednak mamy te same zdolności intelektualne, na które ma wpływ nasze najbliższe środowisko, w którym żyjemy.



Jak człowiek żył i tworzył cywilizację można by długo pisać, ale tyle na początek wystarczy. Tak to już doszliśmy do końca historii „Skąd wziął się człowiek na Ziemi”. Oczywiście jest to bardzo skrócona historia, kto zainteresuje się tym tematem może skorzystać z podanych źródeł i poszerzyć swoją wiedzę.

https://www.youtube.com/watch?v=WKxZFQ_-xmM

<https://www.youtube.com/watch?v=FPudX2DjYac>

<https://www.youtube.com/watch?v=XfJLC6y26us>

https://www.youtube.com/watch?v=cUx3B_EEeb0

https://www.youtube.com/watch?v=WKxZFQ_-xmM

<https://www.youtube.com/watch?v=XfJLC6y26us>

https://www.youtube.com/watch?v=cUx3B_EEeb0

<https://www.youtube.com/watch?v=FPudX2DjYac>

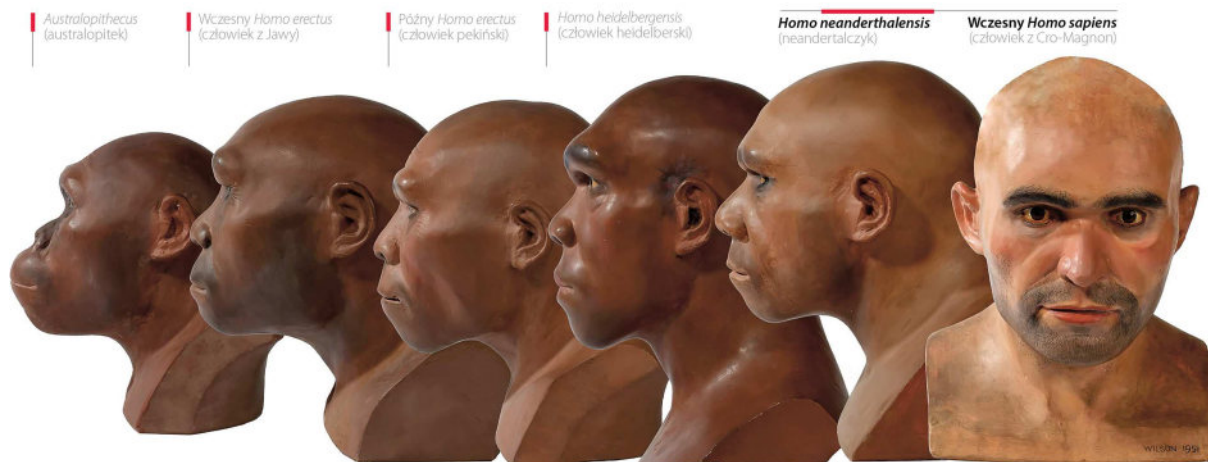
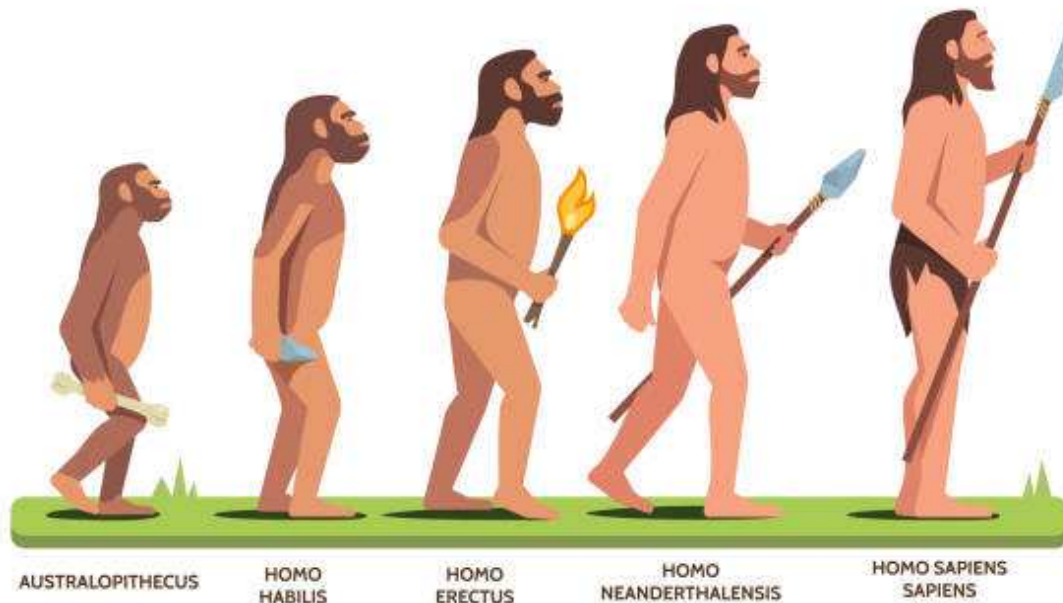
Źródła: Słownik Języka Polskiego PWN, <https://www.google.com/search?q=ewoluuje>, Człowiek i ewolucja – Naukowo TV,

https://www.google.com/search?sca_esv=566856875&q=Kto+to+jest+archeolog+dla+dzieci,

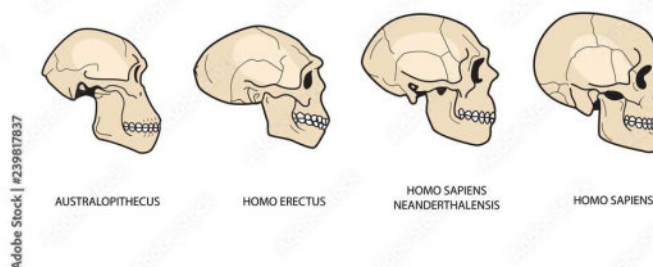
Foto: 120/Andrew Bardwell/Ernesto Lazaros /CC BY-SA 4.0,

<https://www.britannica.com/topic/Homo-habilis>

<https://www.istockphoto.com/pl/obrazy-w-r%C3%B3%C5%BCnym-wieku>



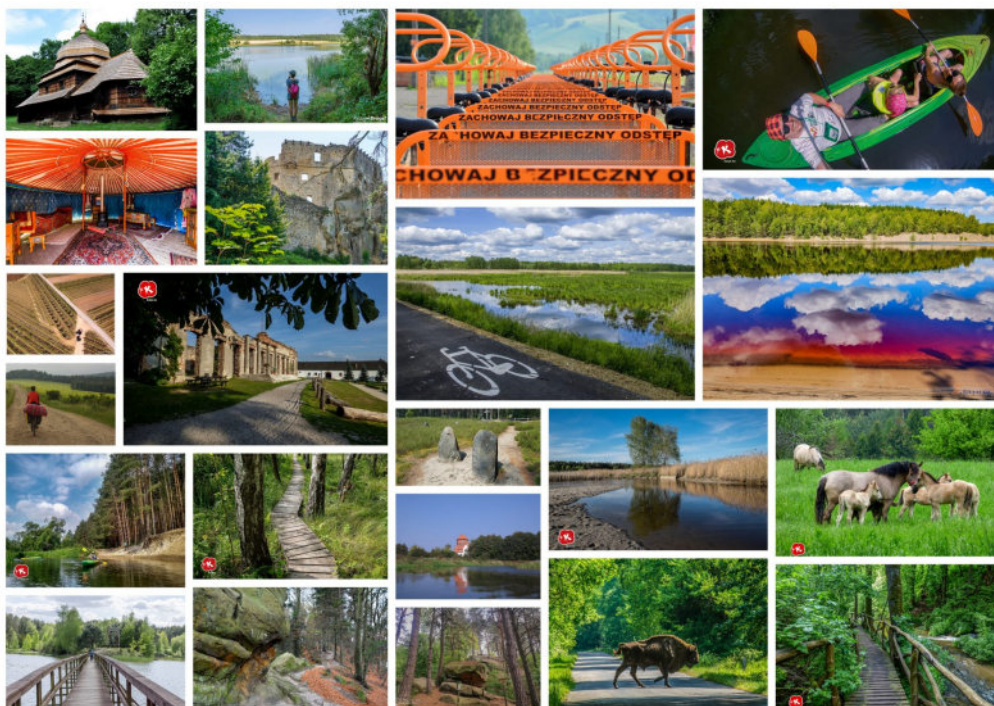
EVOLUTION OF THE SKULL



Rozstrzygnięcie Wielkiego Wakacyjnego Konkursu na ilustrowany wiersz - wspomnienie letnich przygód

W konkursie wzięło udział 11 uczniów z klas 1-3. Prace
okazały się na tak wysokim poziomie, że tym razem...
wszyscy zostali laureatami!

Jeśli nie wierzycie, popatrzcie na nagrodzone dzieła Waszych
koleżanek i kolegów ☺



(zdjęcie: www.kasai.eu)



(zdjęcie: www.zbierajsie.pl)

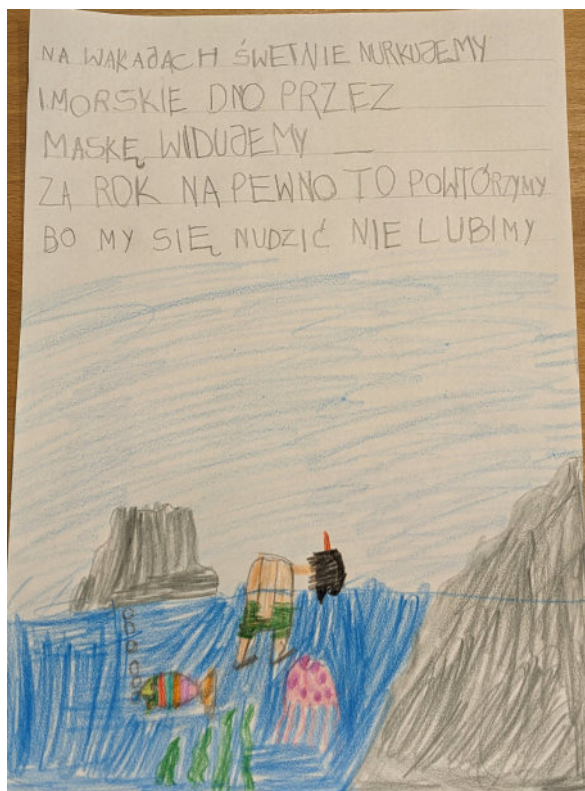
Laureaci:

- Igor Dacków 1a
- Helena Szczepanik 1c
- Barbara Piwecka 2a
- Borys Dacków 2b
- Zofia Piwińska 2b
- Melania Szczepańska 2b
- Gabriela Szafrńska 2c
- Nataniel Ferek 3b
- Lea Janczuk 3b
- Tykhon Zharuk 3b

Gratuluje!

A oto prace zwycięzców –
zachęcam do przeczytania wierszy
i obejrzenia ilustracji ☺

Igor Dacków



Helena Szczepanik



Legota, legota tam.

tego szczepie daje nam.

W sierpniu do Danii poleciałam.

Bo do Legolandu zawitać chciałam.

Byłam tam z siostrą i rodzicami.

Jechałam dużymi kolejkami.

Lego się bawiłam i miło czas tam spędziłam.

Odwiedziłam tam ~~strach~~ stracha.

Kuchnia nie zrobiła mi obiadu.

Tym angielskim wcale nie rozumiałam.

Wcale nie rozumiałam tam przysług.

HELENA SZCZEPANIK

10

Barbara Piwecka

W wakacje świetnie było,
sporo się u mnie wydarzyło.

Zwierząt dużo widziałam,
o ich życiu wiele się dowiedziałam.

Na koniku wiele razy jechałam
i świnkom morskim jeść dawałam.

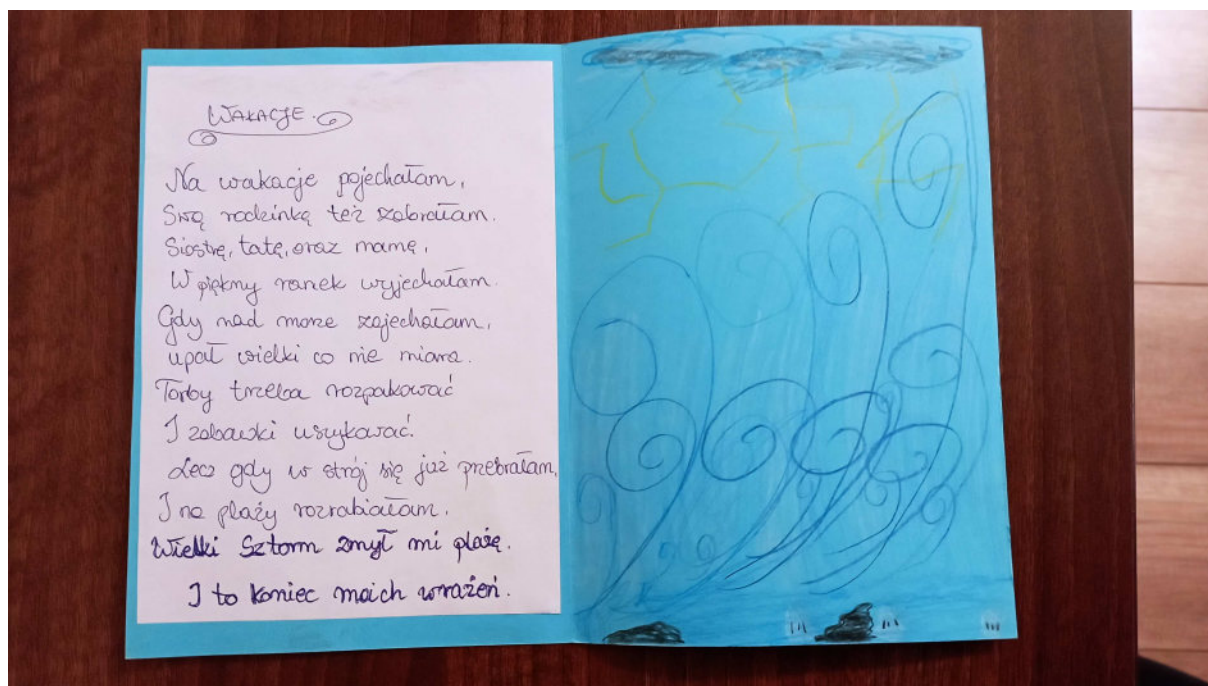
Skansen ze starymi chatkami
odwiedziłam,

przy wiatrakach drewnianych
zdjęcie sobie zrobiłam.

POJECHAŁEM NAD MORZE
W TE WAKACJE
I Z RODZINĄ ZWIEDZAŁEM CHORWACJĘ
WIDZIAŁEM PIĘKNE JASZCZURKI,
KTÓRE MIAŁY OSTRE PAZURKI

[illegible]

Zofia Piwińska



WAKACJE.

Na wakacje pojechałam,
Siostrę, tatę, oraz mamę,
W piękny ranek wyjechałam.
Gdy nad morze dojechałam,
upat wielki co nie miało.
Torby trzeba rozpakować
I zabawki uszykować.
Ale gdy w strój się już przebierałam,
I na plażę rozrabiałam,
Wielki sztorm zmył mi plażę.
I to koniec moich wrażeń.

lubkacy nam mungły
 od góry i morze pojeździło ułusie.
 Nawet nacięłyśmy
 i z deszczem zgięłyśmy
 Chociaż paroma ułuska i słodko
 Myślimy sobie że dobrze, dobrze bawimy.
 Głębokie kłębki i mokrą wodę
 to była przyjemność nie mała
 Chociaż to ułuska z murek byłam, to mała.
 Jachciom ujęć i w dół
 ślęgi i białe
 Płynęłam nie już obibabom.
 Nad ciemnym podziemem nie kłębom
 Jęczałam na komie i z sobą płynęłam.
 Na komie byłby odniedziom
 I zachodzić ślęgi po plaży chodzącom.
 Fale wielkie aż ślęgi nie białe
 Komie ułuski, no i białe!
 Kurzya dyjod 27

Wakacje niedzielnym.

Tęgo lata wraz z rodzicami
możesz narodzić się
zjednoczonymi gośćmi.

Zwiedzaliśmy też tam z
bratem "Mysie Miasto"
na i tutaj.

Chate "Do góry nogami"
zawaz dok obłąka
z przymiśkami!

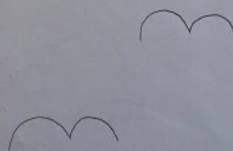
Gdy doszliśmy się sobie
z wykresem, bratem
taty graliśmy w karty,
siedząc.

Rybnik, sobie tam jedliśmy
i do późna biegałmy.
Spróbuj nam się to chociaż
ale było bardzo mało.

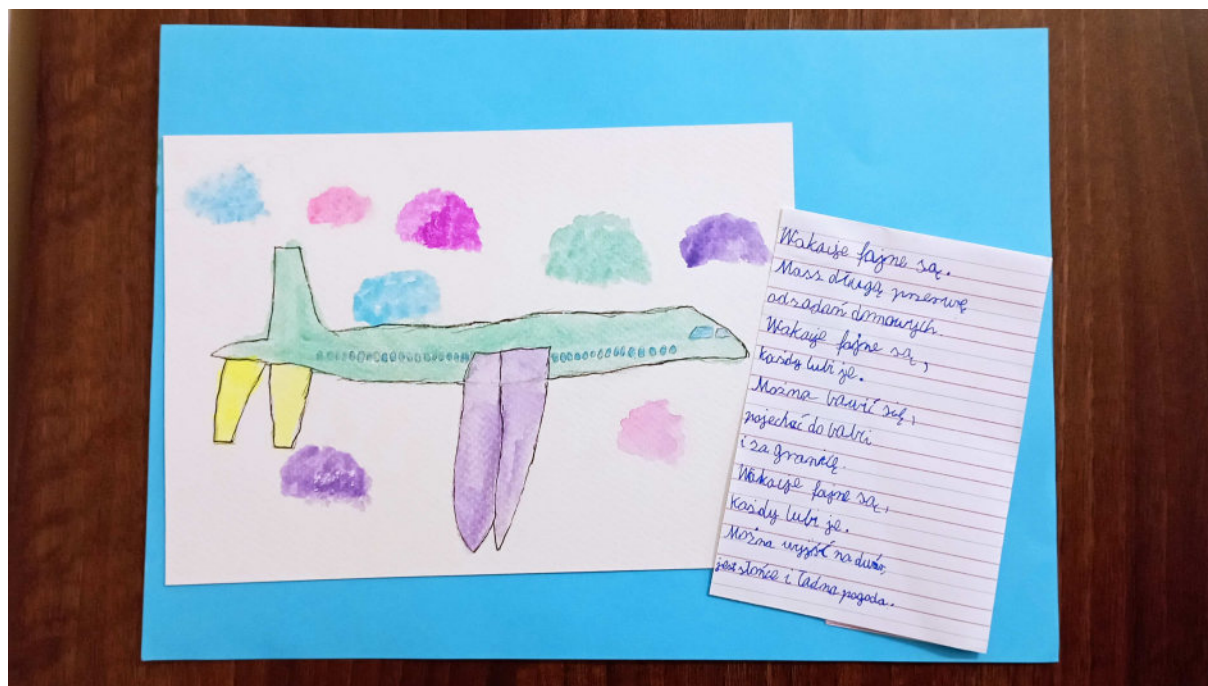
Nataniel Teneal

Gabriela Szafrńska

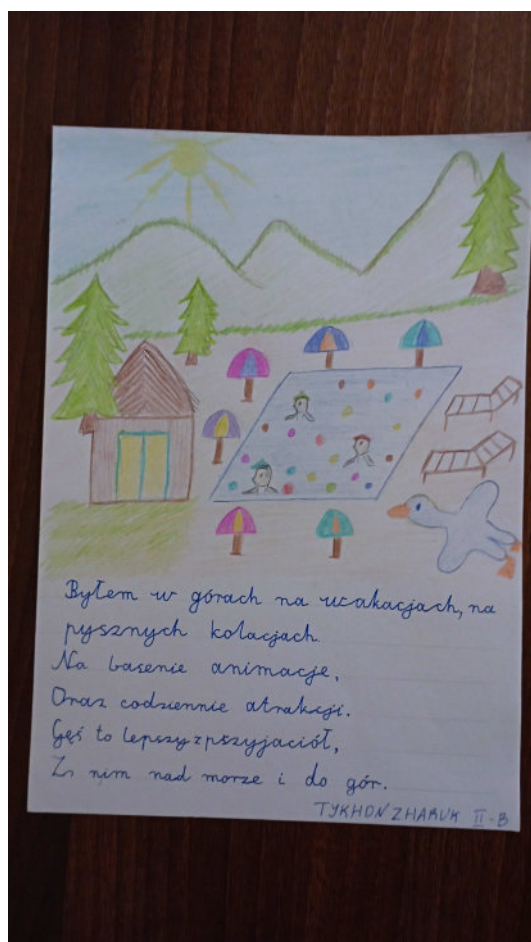
NIEZAPOMNIANE WAKACJE
W TE WAKACJE O TEJ PORZE
WYRUSZYŁAM NAD PIĘKNE MORZE.
ZOBACZYŁAM TAM ŁABĘDZIE I
ZROBIŁAM SOBIE ZDJĘCIE, ZOBACZYŁAM
TEŻ MUSZELKI I ZABRAŁAM JE DO REKI.
BYŁY BARDZO MOCNE FALE, KTÓRE PRZEWRÓCIŁY
BAŁE. A NA KONIEC TEJ WYCIECZKI POJAWIŁY
SIĘ SMUTECKI.



Lea Janczuk



Tykhon Zharuk

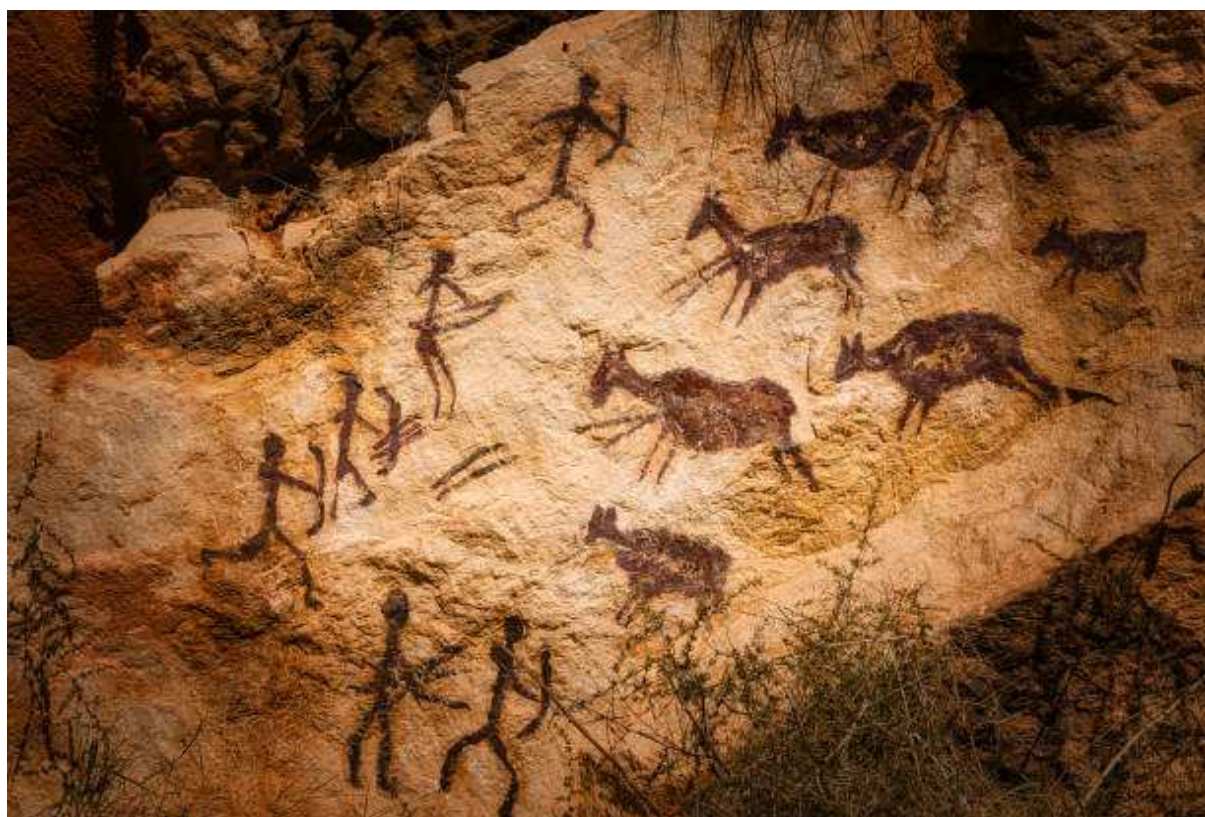


Jesienny Konkurs dla klas I

Mały Wielki Artysta Pierwszoklasisto!

Jeśli uważnie zapoznałeś się z materiałem w nowym numerze Echa Siódemki, to spróbuj przenieść się w prehistoryczne czasy i zilustruj, jak mogło wyglądać **Prehistoryczne polowanie.**

Ten konkurs jest dla Ciebie!



rysunek jaskiniowy naskalny

(zdjęcie: www.istockphoto.com)

Zasady uczestnictwa:

- podpisz pracę swoim imieniem i nazwiskiem
- prześlij przez mobidziennik lub dostarcz do s. 201 (Beata Żyto)

Najlepsze rysunki zostaną nagrodzone i opublikowane w kolejnym numerze Echa Siódemki !

Jesienny Konkurs dla klas II

Drugoklasisto!

Jak już wiesz, człowiek w różnych epokach
wyglądał nieco inaczej.
Zachęcam Ciebie do narysowania,
jakby wyglądała Twoja rodzina,
gdybyście mieszkali w czasach jaskiniowych.
Pozwól rozwinąć skrzydła fantazji ☺



(zdjęcie: www.myloviev.pl)

Zasady uczestnictwa:

- kartka A4 (kolor tła dowolny)
- dane autora: imię nazwisko i klasa – z TYŁU pracy
- **PODPISANE** (z tyłu !!!) **PRACE** proszę dostarczać do sali 201

Najlepsze prace plastyczne zostaną nagrodzone
i opublikowane w kolejnym numerze Echa Siódemki !

Jesienny Konkurs dla klas III

Trzecioklasisto!

Przenieś się na chwilę do epoki, gdzie ludzie żyli zgodnie z przyrodą oraz rytmem dnia i nocy.
Napisz, jakby wyglądał jeden dzień z życia Twojej rodziny w czasach jaskiniowców.



(zdjęcie: www.blizejprzedszkola.pl)

Najlepsze opowieści zostaną nagrodzone
i opublikowane w kolejnym numerze Echa Siódemki !

Na rozwiązania zadań konkursowych
czekam z wielką ciekawością
do piątku 8 grudnia !

Liczę na Waszą kreatywność
i już cieszę się na wytwory Waszej wyobraźni :D



(www.pinterest.com)

Redaktor naczelny Echa Siódemki:
Beata Żyto